

відеоконтент з теми, мультимедійні презентації та тести. Після рішень тестових завдань з усіх тем здобувач освіти допускається до здачі ПМК.

Забезпечення активної взаємодії, стимулювання самостійності та використання інтерактивних методів навчання робить дистанційне навчання для іноземних студентів на кафедрі хірургії №3 досить ефективним.

Під час інтерактивної педагогічної взаємодії головний акцент спрямовується на те, щоб майбутні лікарі вміли знаходити необхідну і корисну інформацію, виявляли активність у пошуку шляхів вирішення поставленого завдання, намагалися запропонувати власні шляхи вирішення проблеми, доводячи їхню доцільність.

Список використаних джерел

1. Drabovskiy V.S., Panasenko S. I., Kerbazh N. R., Bezruchko M.V. The role of modern information technologies at the surgical profile departments training process. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19-20 листопада, 2020 р. Полтава, 2020. С. 136-139.
2. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28
3. Закусилова Т.О. Інноваційні освітні технології у формуванні клінічного мислення майбутніх фахівців сфери охорони здоров'я: теоретичний аспект. Режим доступу: URL: [innped 2019 18\(1\) 38.pdf](#)
4. Драбовський В.С., Панасенко С.І., Челішвілі А.Л. Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів закладів вищої освіти МОЗ України. Загальна хірургія. – Полтава, Астроя. 2022. – 101 с.
5. Застосування інноваційних технологій на курсах підвищення кваліфікації лікарів / Ждан В. М., Бабаніна М.Ю., Кітура Є. М. [та ін.]. // Вісник проблем біології і медицини. – 2018. – Вип.4, том 1 (146) - с. 143-145.

УДК 378.147:340:6:61

**Черняк В.В., Старченко І.І.,
Ройко Н.В., Филенко Б.М., Проскурня С.А.
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна**

РОЛЬ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ “СУДОВА МЕДИЦИНА”

Розвиток медичної науки та практики у сучасному суспільстві потребує від всіх спеціальностей постійного навчання, самовдосконалення, вміння аналізувати значний об'єм знань з подальшим використанням у своїй лікарській практиці. Сучасна судова медицина – спеціальна мультидисциплінарна наука, що вивчає та вирішує медико-біологічні питання, які виникають у правовій практиці в процесі розслідування або судового розгляду кримінальних чи цивільних справ. Практична реалізація знань різних медичних та немедичних наук у процесі дослідження лікарем об'єктів судової медицини, з дотриманням встановлених законом правових норм і наданням висновку органам розслідування та суду залишається важливим вектором взаємодії обох галузей при проведенні експертизи. Нинішні етапи реформ в системі охорони здоров'я відповідають вимогам часу та потребують від лікарів досконалого володіння спеціальністю, а також мати достатній рівень комунікативних навичок, ділового спілкування, адаптації до нових

алгоритмів діагностики, лікування, чіткого володіння питаннями страхування, економіки та юриспруденції.

Ключові слова: *судова медицина, навчально-методичне забезпечення, навчальний процес, судово-медичний діагноз, експертне мислення.*

The development of medical science and practice in modern society requires from all specialties constant training, self-improvement, the ability to analyze a significant amount of knowledge, with further use in their medical practice. Modern forensic medicine is a special multidisciplinary science that studies and solves medico-biological issues that arise in legal practice in the process of investigation or trial of criminal or civil cases, with the practical implementation of knowledge of various medical and non-medical sciences in the process of research by a doctor of forensic objects medicine and factors, in compliance with the legal norms established by law and providing a conclusion to the investigative bodies and the court. The current stages of reforms in the health care system meet the requirements of the time and require doctors to have a perfect mastery of their specialty, as well as to have a sufficient level of communication skills, business communication, adaptation to new diagnostic and treatment algorithms, a clear command of insurance, economics and jurisprudence issues.

Key words: *forensic medicine, educational and methodological support, educational process, forensic diagnosis, expert thinking.*

У судово-медичній експертизі використовується велика кількість різних спеціальних методів дослідження, деякі з яких запозичені також із інших галузей науки і техніки, а частина є оригінальними методиками, розробленими судовими медиками спеціально для вирішення питань, що виникають у процесі їх діяльності. У ході проведення судово-медичних експертиз виявляються, крім того, фактичні дані, які можуть бути використані органами охорони здоров'я при розробці профілактичних заходів різних видів травматизму, отруєнь, раптової смерті, а також при виявленні причин дефектів надання медичної допомоги.

Розвиток сучасної медицини пред'являє підвищені вимоги до якості підготовки фахівців вищої школи: кваліфікації, професійної та загальноосвітньої підготовки, творчого ставлення до праці, високої якості роботи. До затребуваних нині якостей фахівців вищої школи слід віднести: здатність до інновацій; творчий потенціал; компетентність у суміжних областях; професійне використання інформаційних технологій; обчислювальних систем та комунікаційних засобів; можливість добувати та аналізувати інформацію; вміння швидко та ефективно приймати рішення. Відповідно до вимог, що висуваються, виникла необхідність розробки механізму управління розвитком спеціаліста вищої школи. Медична освіта повинна відповідати потребам сьогодення, а саме забезпеченням високоякісної підготовки здобувачів освіти, що одночасно є важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я, а також реалізації соціальних пріоритетів держави. Важливою метою медичних вузів є підготовка майбутніх лікарів і, відповідно, якість надання медичної допомоги населенню країни.

Для вирішення виділених проблем потрібно створення такої системи підготовки фахівців, яка дозволяла в повному обсязі вирішувати поставлені питання, а також сприяла б подальшому вдосконаленню та розвитку всієї

системи підготовки здобувачів вищої медичної освіти, а в подальшому кваліфікованих спеціалістів.

Перелік основних судово-медичних діагностичних термінів, що мають вирішальне значення для обґрунтування висновків, дозволяє студенту відразу чітко акцентувати увагу на критеріях, виявлених під час проведення експертизи. Як показує багаторічна практика, найбільш складним для них є складання та обґрунтування висновків судово-медичних досліджень. Успіхи та досягнення у сучасній науці дозволяють значно підвищити якість та ефективність як підготовки молодого фахівця, так і вдосконалення знань у роботі фахівця зі стажем. З цією метою на кафедрі патологічної анатомії та судової медицини створюються інформаційні блоки завдань із використанням: фотоілюстрацій, макропрепаратів, вологих препаратів, муляжів за темами, фототаблиць, навчальних таблиць та матеріалів. Зокрема, на кафедрі створені силабуси для здобувачів освіти з кожної спеціальності магістерського та бакалаврського рівнів, видані навчальні та навчально-методичні посібники [1, 2]: «Атлас ушкоджень та їх морфологічні особливості при проведенні судово-медичних досліджень»; «Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти до практичного заняття та на занятті з дисципліни «Судова медицина. Медичне право України» (Модуль 1. «Судова медицина»)».

Дані посібники містять: актуальність, фахові компетентності, базові знання, зміст теми, рекомендовану літературу. Також представлені завдання для самостійної роботи у вигляді тестових завдань та задач з відповідями, величезний ілюстративний матеріал з описами ушкоджень, патологічних змін, морфологічних та діагностичних критеріїв. В окремих темах повністю висвітлені зразки судово-медичної документації, що відтворюють відкориговані раніше реально проведені експертизи, охоплюючи і відображаючи все різноманіття судово-медичної практики. Зазначена документація представлена декількома, пов'язаними між собою блоками: огляд трупа на місці виявлення та деталей місцевості; зовнішній огляд та дослідження трупа у відділі експертизи трупів в бюро судово-медичної експертизи з дотриманням усіх методик та особливостей; необхідний обсяг забору матеріалу для додаткових досліджень; складання висновків із використанням всіх отриманих відомостей [3, 6].

Таким чином, здобувачі освіти, опановуючи кожен з блоків програми, поступово засвоюють весь матеріал, який працює за типом певного тренажера та сприяє розвитку діагностичного і експертного мислення у майбутнього фахівця. Цей процес повною мірою відповідає затребуванню якостям спеціаліста вищої школи [4, 5].

Вибіркова компонента «Судова медицина» відрізняється від теоретичних і клінічних дисциплін своєю специфікою, що обумовлена правовою регламентацією дослідження всіх об'єктів. Існує певна відмінність в поданні теоретичного та практичного матеріалу. Обов'язкові алгоритми його засвоєння передбачають юридичну спрямованість судово-медичного дослідження (обстеження), як такі, що мають підстави для проведення такого

в державних експертних установах (бюро судово-медичної експертизи на всіх рівнях в Україні) від органів дізнання та слідства.

Широке використання он-лайн платформ не знижує якості начального процесу. Показники успішності навчання залишаються на тому ж рівні, що і минулі роки.

Необхідна навчальна інформація для здобувачів вищої медичної освіти постійно оновлюється та представлена на сайті кафедри, в репозитарії ПДМУ, в електронній бібліотеці. З метою забезпечення зворотного зв'язку студента з науково-педагогічними працівниками кафедри запроваджені консультації за темами практичних занять та самостійної роботи, що сприяє об'єктивному і продуктивному засвоєнню навчального матеріалу, вмінь та навичок із судової медицини, забезпечує достатній рівень підготовки до підсумкового модульного контролю, а також в цілому, підвищить якість підготовки майбутнього лікаря і спеціаліста з судово-медичної експертизи.

Список використаних джерел

1. Атлас ушкоджень та їх морфологічні особливості при проведенні судово-медичних досліджень / В.В. Черняк, І.І. Старченко, Є.Я. Костенко, А.Г. Нікіфоров, Б.М. Филенко, Г.М. Мустафіна. – Вінниця : Нова книга, 2021. – 120с.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти до практичного заняття та на занятті з дисципліни «Судова медицина. Медичне право України» (Модуль 1. «Судова медицина») : навч.-метод. посіб. / В. В. Черняк, І. І. Старченко, Б. М. Филенко, Н. В. Ройко. – Полтава : ПДМУ, 2023. – 210 с.
3. Черняк В.В. Провідні напрями викладання судової медицини як дисципліни за вибором для здобувачів вищої медичної освіти / В. В. Черняк, О. Є. Дев'яткін, Г. М. Мустафіна, Н. І. Малик, Р. М. Грінько // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 311–312.
4. Черняк В.В. Проблеми, перспективи та реалії викладання судової медицини студентам вищих медичних закладів / Черняк В.В., Дев'яткін О.Є., Нікіфоров А.Г., Мустафіна Г.М., Малик Н.І. // Актуальні проблеми контролю сучасної вищої освіти медичної освіти в Україні: Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 25 березня 2021 року. – Полтава, 2021. – С.283-284.
5. Черняк В.В. Формування експертного компоненту лікарського мислення під час вивчення судової медицини / Черняк В.В. // Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2015. – С.260-262.
6. Порівняльний аналіз успішності студентів під час дистанційного навчання і традиційної форми освіти / Б. М. Филенко, Н. В. Ройко, І. І. Старченко [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2020. – Т. 20, вип. 3 (71). – С. 245–248.

УДК 378:61:101

Чорнобай А.В., Марченко В.Ю.
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

МІСЦЕ ФІЛОСОФІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ